

Sygn. akt XII Ga 456/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2015r

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział XII Gospodarczy – Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SO Agata Pierożyńska

Sędzia: SO Marta Kowalska

Sędzia: SO Bożena Cincio-Podbiera

Protokolant: Z-ca Kierownika Sekret. Rafał Bielski

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2015r w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K.

przeciwko (...) spółce akcyjnej w S.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez stronę pozwaną

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie

z dnia 17 kwietnia 2014r sygn. akt V GC 241/14/S

I. oddala apelację;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 90,00 zł (dziewięćdziesiąt złotych).

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w K. domagała się zapłaty od strony pozwanej (...) (...) SA w S. kwoty 1.335,53 z odsetkami ustawowymi oraz kosztami procesu. Na uzasadnienie swojego żądania strona powodowa podała, że w trakcie wykonywania naprawy samochodu przez współpracującego ze stroną powodową mechanika doszło do uszkodzenia pojazdu. W związku z koniecznością naprawienia wyrządzonej przez siebie szkody, wskazał on stronę pozwaną jako podmiot odpowiedzialny na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia OC. Strona pozwana zatwierdziła przesłaną kalkulację ale ostatecznie odmówiła wypłaty odszkodowania powołując się na wyłączenie zawarte w § 73 ust. 16 OWU OC. Pomimo odwołania i wezwania do zapłaty odszkodowanie nie zostało wypłacone.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości za przyznaniem kosztów procesu. Na uzasadnienie swojego stanowiska podniosła, iż § 73 ust. 16 OWU OC stanowi, że ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody w przedmiocie pracy lub usługi. Środkowa konsola jako część zamienna jest przedmiotem wykonywanej pracy lub usługi.

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie Wydział V Gospodarczy uwzględnił powództwo w całości. Sąd uznał, iż zgodnie z art. 822 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której umowa została zawarta. Świadczenie to ma polegać na naprawieniu szkody zgodnie z art. 363 k.c. tj. na przywróceniu stanu sprzed jej wystąpienia. Umowa została zawarta przy użyciu wzorca umownego w postaci OWU odpowiedzialności cywilnej. Ubezpieczony doprowadził nieumyślnym działaniem do powstania szkody działając w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej polegającej na naprawie samochodów. Naprawiając samochód marki (...) uszkodził jego część w postaci konsoli środkowej. Zaistniał związek przyczynowy pomiędzy działaniem ubezpieczonego a zaistniałą szkodą, która wystąpiła z powodu okoliczności, za które sprawca ponosił odpowiedzialność. W sprawie nie zachodzi podstawa wyłączająca odpowiedzialność odszkodowawczą ubezpieczyciela. Stosownie do § 73 ust. 16 OWU OC ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody w przedmiocie pracy lub usługi. Tego rodzaju zawężenie odpowiedzialności zasadniczo niweczyłoby cel umowy OC z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Działalność sprawcy zawsze ogniskuje się na określonym przedmiocie naprawy. W toku procesu ubezpieczyciel nie dokonał wykładni cytowanego wzorca umownego i nie był w stanie wyjaśnić, jakie stany faktyczne obejmuje jego dyspozycja. Wskazał, że ubezpieczyciel pokrywa jedynie koszty robocizny. Dokonując wykładni wzorca należy mieć pośilkowo na uwadze dyrektywę art. 385 § 2 k.c.

Wyrok został zaskarżony apelacją przez stronę pozwaną w całości, domagającą się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenia kosztów procesu na rzecz strony pozwanej, za przyznaniem kosztów postępowania odwoławczego. Strona pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego w art. 65 k.c. w zw. z § 73 ust. 16 OWU OC (...) (...) poprzez jego błędna wykładnię i przyjęcie, że pozwany nie miał prawa pomniejszyć wypłacanego odszkodowania oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego z przekroczeniem zasad swobodnej oceny dowodów i całkowite pominięcie twierdzeń powoda dotyczących podstaw wyliczenia odszkodowania.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie za przyznaniem kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja podlega oddaleniu. Zarzuty w niej podniesione nie mogą podważyć prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Zarzuty naruszenia prawa materialnego i błędnej wykładni postanowień OWU OC są w tym wypadku ściśle związane w istocie z oceną procesu oceny okoliczności faktycznych miarodajnych dla końcowego rozstrzygnięcia oraz dowodów w kontekście art. 233 § 1 k.p.c.

Ocena Sądu Rejonowego poczyniona w niniejszej sprawie, zgodna jest z logiką i zasadami doświadczenia życiowego. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 marca 2008 r. I ACa 953/07 Lex nr 466440, skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął to sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena, dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a nadto winna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - wając ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000 nr 17, poz. 655). Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski

odmienne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 września 2012 r. I ACa 568/12). Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarczy stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności strona winna wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 września 2012 r. I ACa 445/12). Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie 17 maja 2012 r. I ACa 31/12). Sąd pierwszej instancji ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów, nie będzie zachowana wtedy, gdy wnioski wyprowadzone przez Sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym, lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także, gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 kwietnia 2012 r. I ACa 285/12). Same, nawet poważne wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice określone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r. I UK 347/11). Tak procedował Sąd w niniejszej sprawie, stąd odmienny pogląd wyrażony w apelacji nie jest zasadny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r. II UK 154/09). W ocenie Sądu Okręgowego apelujący w niniejszej sprawie w żaden sposób nie podważył w apelacji korelujących z dowodami zebranymi w sprawie ustaleń faktycznych Sądu I instancji, który w sposób logiczny wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku z jakich przesłanek wysnuł swe wnioski oraz na jakich dowodach się oparł, co stanowi podstawę do przyjęcia tych ustaleń przez Sąd Okręgowy za własne. Sąd Okręgowy nie znajduje podstaw do zakwestionowania prawidłowości wysnutych wniosków, albowiem prawidłową jest ocena Sądu I instancji zamykająca się stwierdzeniem, że strona powodowa w niniejszym procesie udowodniła swoje stanowisko w sposób, który pozwolił na objęcie jej ochroną prawną skutkującą uwzględnieniem powództwa. Zgodnie z wyrażonymi w art. 3 k.p.c. oraz 232 k.p.c. zasadami to na stronach ciąży obowiązek wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz wskazania dowodów na stwierdzenie faktów, z których wywodzą korzystne dla siebie skutki prawne. W niniejszym postępowaniu strona powodowa uczyniła zadość wskazanym wyżej powinnościom. Należy zatem uznać, iż zdołała skutecznie obronić prezentowane stanowisko procesowe poprzez podniesienie zasadnych i podlegających uwzględnieniu zarzutów, a tym samym, że udowodniła zasadność swojego stanowiska w taki sposób, którego wynikiem było zasądzenie kwoty objętej żądaniem pozwu. Strona pozwana zaś nie zdołała w niniejszej sprawie udowodnić zasadności żądania oddalenia powództwa i nie wykazała się żadną aktywnością procesową w tej mierze, o czym poniżej. Twierdzenia strony pozwanej odnoszące się do braku podstaw do wypłaty odszkodowania i uznania odpowiedzialności ubezpieczyciela za zaistniałe zdarzenie w świetle przeprowadzonej wnikliwej analizy tak zaszłości jak i rzeczowych źródeł dowodowych nie pozwoliły na podjęcie skutecznej obrony, której efektem procesowym mogłoby być oddalenie powództwa.

W sprzeciwie strona pozwana skupiła się wyłącznie na zarzucie odnoszącym się do nie objęcia ochroną ubezpieczeniową szkód w przedmiocie pracy lub usługi zgodnie z § 73 ust. 16 OWU OC (...) (...). Strona pozwana nie przedstawiła wykładni tego postanowienia wzorca umownego poprzez wskazanie tych stanów, jakie mogą być objęte ochroną w ramach tej konkretnej umowy ubezpieczenia, jak również nie wyjaśniła z jakiego powodu uregulowała odszkodowanie odnoszące się do innej części zamiennej uszkodzonej podczas naprawy wykonanej przez sprawcę.

Zgodnie z art. 65 § 1 i 2 k.c. oświadczenie woli należy tłumaczyć tak, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy czym w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Przy wykładni oświadczenia woli należy badać również kontekst sytuacyjny. Z art. 65 § 2 k.c. wynika nakaz kierowania się przy wykładni umowy jej celem oraz że wątpliwości należy tłumaczyć na niekorzyść strony, która zredagowała umowę. Ryzyko wątpliwości wynikających z niejasnych pojęć, nie dających się usunąć w drodze wykładni, powinna ponosić strona, która zredagowała umowę (wyrok SN z dnia 21 czerwca 2007 r. sygn.akt IV CSK 95/07). W przypadku OWU

nie sposób badać zgodnego zamiaru stron, skoro ich treść nie podlega negocjacom. Przy wykładni woli stron ujętej w umowie pisemnej sens oświadczeń ustala się przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim tekst dokumentu, a podstawowe znaczenie przypada językowym regułom znaczeniowym. Zgodnie z art. 12 ust.4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej postanowienia sformułowane niejednoznacznie interpretuje się na korzyść ubezpieczającego. Przy wykładni postanowień umowy ubezpieczenia, w tym ogólnych warunków ubezpieczenia należy uwzględniać cel umowy i interesy ubezpieczającego (I CSK 64/08). O ile strona powodowa powinna wykazać zaistnienie zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową i wysokość szkody, o tyle ubezpieczyciel, chcąc uwolnić się od obowiązku wypłaty odszkodowania, powinien zgodnie z art. 6 k.c. wykazać w sposób niewątpliwy podstawy do odmowy lub ograniczenia odszkodowania tak co do zasady jak i wysokości. Strona pozwana nie wykazała tej okoliczności. Należy podkreślić, że postanowienia OWU nie mogą być samodzielną podstawą do odmowy wypłaty odszkodowania, jeżeli niewykonanie któregokolwiek z postanowień OWU nie stanowi zarazem ze strony ubezpieczonego działania umyślnego. Zgodnie bowiem z § 69 przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna osób objętych ubezpieczeniem za szkody na osobie lub w mieniu wyrządzone poszkodowanym w związku z prowadzeniem działalności wskazanej w umowie ubezpieczenia w zakresie ryzyk określonych w umowie, za wyjątkiem szkód powstałych w związku z wprowadzeniem produktu do obrotu. Umowa ubezpieczenia pełni funkcje ochronną i przy wykładni jej postanowień nie można tracić z pola widzenia jej zasadniczego celu (wyrok SN z dnia 26 stycznia 2006 r. V CSK 90/05). Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, nie można przyjąć, by sprawca szkody dopuścił się rażącego niedbalstwa przy wykonywaniu obowiązków wynikających z prowadzonej działalności polegającej na naprawie pojazdów samochodowych. Sprawca szkody zawarł umowę w celu minimalizacji ryzyka prowadzonej działalności. Odmowa objęcia ochroną ubezpieczeniową szkód w przedmiocie pracy lub usługi, na których opiera się prowadzona działalność, rodzi pytanie o celowość zawierania umowy ubezpieczenia.

Prawidłowym jest przyjęcie, że zapis § 73 ust. 16 OWU OC (...) (...) jest nieprecyzyjny w takim sensie, że może dopuszczać różne warianty interpretacyjne i stąd wykładnia na niekorzyść strony pozwanej jest w pełni uprawniona. Mając do dyspozycji materiał dowodowy zaoficerowany przez strony, Sąd I instancji słusznie przyjął, że strona pozwana winna stroną powodową objąć ochroną ubezpieczeniową w związku z zaistniałym zdarzeniem. Prawidłową jest przeto wykładnia spornego postanowienia OWU OC dokonana przez Sąd I instancji. Co jednak istotne, z tego punktu widzenia strona powodowa wypełniła swoje obowiązki procesowe poprzez udowodnienie zaistnienia szkody oraz jej wysokości, co nie było kwestionowane przez stronę pozwaną. Zgodnie z wyrażonymi w art. 3 k.p.c. oraz 232 k.p.c. zasadami to na stronach cięży obowiązek wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz wskazania dowodów na stwierdzenie faktów, z których wywodzą korzystne dla siebie skutki prawne. W niniejszym postępowaniu strona pozwana w żaden sposób nie uczyniła zadość wskazanym wyżej powinnościom. Nie można zatem uznać, iż skutecznie zakwestionowała dochodzone przez stronę powodową roszczenie poprzez podniesienie zasadnych i podlegających uwzględnieniu zarzutów w momencie miarodajnym dla określenia terminu dopuszczalności zgłaszania twierdzeń w procesie gospodarczym. Postępowanie w sprawach gospodarczych jest postępowaniem sformalizowanym dedykowanym wyłącznie określonym podmiotom. Wyższa przeto staranność jaka wymagana jest w stosunkach gospodarczych przy uwzględnieniu profesjonalnego charakteru prowadzonej działalności (art.355 § 2 k.c.) znajduje swoje przełożenie na reguły proceduralne. Należyta staranność przedsiębiorcy określana przy uwzględnieniu zawodowego charakteru prowadzonej przez niego działalności gospodarczej uzasadnia bowiem zwiększone oczekiwania co do umiejętności, wiedzy, skrupulatności i rzetelności, zapobiegliwości i zdolności przewidywania. Obejmuje także znajomość obowiązującego prawa i następstw z niego wynikających (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 08 marca 2006 r. I ACa 1018/09). Mając to na uwadze uznać należy, iż zarzut strony pozwanej słusznie nie został przez Sąd I instancji uwzględniony.

Ocena Sądu Rejonowego odnosząca się do udowodnienia przez stronę powodową obowiązku objęcia jej ochroną ubezpieczeniową przez stronę pozwaną, zgodna jest z logiką i zasadami doświadczenia życiowego. Sąd Okręgowy podzieliła w pełni stanowisko zaprezentowane przez Sąd I instancji w pisemnych motywach wyroku .

W postępowaniu likwidacyjnym na poszkodowanym cięży obowiązek zgłoszenia i udokumentowania szkody na skutek wypadku ubezpieczeniowego. To ubezpieczyciel ma obowiązek udowodnić te fakty, który z których wywodzi

uprawnienie do wyłączenia bądź ograniczenia odpowiedzialności. Ubezpieczyciel dla udowodnienia zasadności odmowy wypłaty odszkodowania lub jego zmniejszenia musi również udowodnić, że ubezpieczony naruszył swoje obowiązki. Ubezpieczyciel żadnych z tych okoliczności w procesie nie udowodnił.

Zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego ogólne warunki umów stanowią jedynie tzw. wzorzec kwalifikowany, a są dla stron wiążące ponieważ stanowią element umowy ubezpieczenia poprzez odwołanie się do nich. Warunki te nie mają charakteru normatywnego albowiem nie są źródłem prawa materialnego. Naruszenie tych warunków może wiązać się z zarzutem naruszenia prawa materialnego jedynie wtedy, gdy naruszenie to polega na błędnej wykładni oświadczeń woli stron. W takiej sytuacji jednak zarzut naruszenia prawa materialnego odnosić się może do przepisów kodeksu cywilnego regulujących ocenę woli stron, nie zaś do ogólnych warunków umów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2001 r. I CKN 974/00, wyrok z dnia 31 maja 2001 r. V CKN 247/00). Ogólne warunki umów, które stanowią integralną część umowy ubezpieczenia, podlegają wykładni według reguł określonych w art. 65 § 2 k.c. Dokonanie takiej wykładni jest uzasadnione w wypadku, gdy postanowienia ogólnych warunków umowy nie są precyzyjne i stwarzają wątpliwości co do ich istotnej treści. Wykładnia taka musi uwzględniać cel, dla którego umowa została zawarta oraz funkcję i naturę zobowiązania. Celem zawartej umowy ubezpieczenia jest zapewnienie ubezpieczonemu ochrony na wypadek wystąpienia określonego w umowie zdarzenia ubezpieczeniowego, w zamian za zapłatę składki. Umowa ubezpieczenia pełni rolę ochronną i z tej przyczyny miarodajne dla wykładni jest stanowisko podmiotu chronionego. Funkcja ochronna umowy ubezpieczenia musi być realna (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r. V CK 481/03). W zaistniałej sytuacji faktycznej, stosowanie § 73 ust. 16 OWU OC w literalnym brzmieniu z pominięciem dokonania wykładni tego postanowienia, prowadzić musiałoby do znaczącego i nieuprawnionego zawężenia kręgu zdarzeń powodujących objęcie poszkodowanego ochroną, a poszkodowany ponosiłby rażąco negatywne konsekwencje działania zmierzającego do ograniczenia rozmiaru szkody, której jednak nie był w stanie uniknąć. Takie stanowisko byłoby oczywiście nieracjonalne i wykraczałoby poza wszelkie ramy oceny dochowania przez ubezpieczonego obowiązków.

Rekapitulując dotychczasowe rozważania, zarzuty apelacyjne strony pozwanej nie mogą się ostać, a Sąd Okręgowy nie znajduje podstaw do kwestionowania prawidłowości orzeczenia Sądu Rejonowego, który przeprowadził postępowanie w sprawie skutkujące wydaniem prawidłowego z punktu widzenia merytorycznego wyroku, nie znajdując podstaw do wzruszenia orzeczenia I instancji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną na zasadzie art. 385 k.p.c. o kosztach orzekając zgodnie z art. 98 § 1 i 2 k.p.c.

SSR M. Kudyk